

Представљена изабрана дела митрополита Амфилохија

Издавачко-информативна установа Митрополије црногорско-приморске „Светигора“ синоћ је у Београду представила комплет Изабраних дела Његовог високопреосвештенства Архиепископа цетињског Митрополита црногорско-приморског др Амфилохија.

На промоцији су говорили Његово високопреосвештенство Митрополит загребачко-љубљански др Порфирије, Његово преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Јоаникије, академик Матија Бећковић, проф. др Мило Ломпар и у име редакције Желидраг Никчевић.

Светигора је свој темељни издавачки и духовни подухват Изабрана дијела Митрополита Амфилохија, 30 наслова у 36 књига, представила у препуној крипти Храма Светог Саве на Врачару, међу којима је било више архијереја СПЦ, затим монаштво и свештенство из више епархија, академици,

професори Богословије и Богословског факултета у Београду, као и других Универзитета у Србији, књижевници, представници културног живота престонице, званице и многобројни верни народ.

Основна приређивача идеја, како је истакао Желидраг Никчевић, је била да се читаоцима вјерно предочи Митрополитово пастирско, духовно, интелектуално дјеловање:

„Да се овим књигама истинито посвједочи колико је та служба била племенита, како су у његовим предавањима, текстовима и бесједама, у живом контакту са људима формулисана нека од најтежих питања не само наше вјере, него и наше стварности, савјести и људске одговорности.“

Ове књиге су припремане и штампане дуже од једне деценије, саборно као производ бриге и љубави, најприје пастира према својој духовној дјечи и љубави ударију те духовне дјеце према свом родитељу, истакао је Никчевић и додао да су у њиховом настајању учествовали владике, свештеници, монаси и мирјани, преко 30 Митрополитових духовних чеда са владиком Јоаникијем на челу. Овај издавачки подухват дјело је заједничко двају Епархија Српске православне цркве: Митрополије црногорско-приморске и Епархија будимљанско-никшићка.

„Кад је рад започет, прикупљајући књиге, текстове, предавања и бесједе, дискове и касете са звучним и видео-записима, схватили смо да је то огроман материјал искуства, вјере богољубља и човјекољубља. Ово дјело, које је настало без директних литерарних претензија и можемо слободно рећи из скромног осјећања дужности према ближњему и своме народу, није само теологија, нити философија, нити поезија, ни беседништво, већ је оно мирно у својој снази озбиљно и достојанствено у изразу и доброј намјери суштински збир свега тога.“

Преосвећени Епископ будимљанско-никшићки Јоаникије је нагласио да му је велика част што учествује у представљању монументално књижевног и теолошког дјела Митрополита Амфилохија, истичући велики труд оца Радомира Никчевића који је формирао тим за овај издавачки подухват, дао му задатак и цијелим послом заправо управљао и осмишљава.

Владика Јоаникије је казао да није лоше да направимо једну макар и неуспјелу провизорну периодизацију Митрополитовог књижевног рада и подсјетио да се, иако је почео да пише много раније, као теолог пројавио и објавио са својим докторатом о Светом Григорију Палами.

„Говорило се, и то је тако, да је то најбољи докторат на теолошким наукама код Срба. Њему је свакако било од огромне користи изучавање Светих отаца, посебно Светог Григорија Паламе, чије дјело не само да је добро изучио и обрадио, него и усвојио, преточио у своје искуство.“

По ријечима владике Јоаникија види се, и кроз његово теолошко и књижевно дијело, да је он ослоњен на мисао и опит Светих отаца из Свете Горе Атонске.

„Када је радио свој докторат и када се бавио науком најозбиљније, Митрополит Амфилохије се истовремено везивао за Свету Гору да се научи не само слову из књига, него да осјети слово Божије, ријеч Божију у тишини Светогорској. Та чежња да доживи ријеч Божију, да уђе у њен смисао, отворила му је неслућене видике.“

Након тог дијела стварања у Грчкој, књижевног, теолошког и проповједничког, како је рекао Преовећени владика, Митрополит је наставио као професор Богословског факултета да ствара у другачијим условима:

„Нарочито се бавио тумачењем Светог писма, и Старог и Новог завјета, бавио се философијом хришћанског васпитања и о томе написао изваредну књигу која служи као уџбеник на богословском факултету. Тада је постао познат и као проповједник живе ријечи Божије која је заиста била и богонадахнута и стваралачка, што се види по препороду који је настао управо у Београду око Теолошког факултета, као и манастира Ваведења и Ћелија, тамо гдје је предавао, проповједао и служио тадашњи јеромонах Амфилохије.“

Владика Амфилохије је наставио да се озбиљно бави богословљем, али свега је више привлачио пастирски рад. Пуних 35 година, Митрополит Амфилохије ствара као архијереј, прво у Банату у много лакшим условима, иако је и тамо било проблема разних, а затим у Црној Гори:

„Ту можемо видјети какав је то Митрополит стваралац. Просто није кабинетски човјек. За многе од нас стварати било шта ваљано у таквим условима у којима је он живио, у једном у огњу и сталној борби, под сталним притисцима, оптужбама, не би било могуће створити ништа ваљано. У његовом случају те тешкоће, препреке и проблеми били су изазов, то је још

више пробудило и мотивисало њега као ствараоца. Посебно, дакле, у овом његовом књижевном дјелу треба истаћи проповиједи које имају и пастирски и понекад пророчки карактер“, истакао је, између осталог, Преосвећени Епископ будимљанско-никшићки Јоаникије.

Академик Матија Бећковић се присјетио дана Митрополитове хиротоније на Цетињу када му је рекао да ако пожели да буде светац нигдје зато неће имати бољих услова:

„Нисам ни слутио колико сам погодио. Најмања држава, с најмање свога народа, земља с најмање земље, окамењена српска вјера, како је назвао Лазар Костић, све више личи на препилану колијевку. Власт се не устеже да насрће на васкрслу, већ једном распету и убијену Митрополију, чим се мученикословом може похвалити мало која митрополија на свијету.“

Бећковић је казао да као што мрак чини да се звјезде виде тако и црногорске прилике чине да буде виднији Митрополит Амфилохије:

„Црногорско-приморска митрополија је једина вишенационална институција у Црној Гори чији су духовници исте вјере, али нису исте нације. Умјесто да се тиме дичи, режим пријети да ће им ускратити гостопримство, тако да је неким чудом жив игуман Стефан имао би проблема са мјестом боравка.“

Свијету одлученом од истине својим примјером владика Амфилохије је показивао да без истине нема слободе, истакао је Бећковић и додао:

„Своју Митрополију украсио је стотинама богомоља, разрастао је себе и вјером заштитио и постао не само тврђава Српске православне цркве, него један од стубова православља. Представљамо његова изабрана дјела у 35 књига, а његово право најзначајније ремек-дјело је његов 80 - годишњи живот и животни пут. Представљамо их у Храму Светог Саве на Врачару, а он је један од најзаслужнијих што је изборено право да се тај храм подигне. Молим се за још многаја љета Митрополит Амфилохија Радовића!“

Високопреосвећени Митрополит загребачко-љубљански др Порфирије нагласио је да иза ових књига стоји један у правом смислу те ријечи духовни горостас. Владика Порфирије је на почетку свог обраћања са присутнима подијелио сјећање да је као студент треће године Филозофског факултета ишао у цркву, посјећивао предавања широм Београда. Тада се код њега искристалисао став да би волио да се бави теологијом, а последице једног предавања Митрополита Амфилохија на Богословском факултету осјетио је лично унутарње просветљење - чуо глас да мора да упише Богословски

факултет, што је и учинио.

Била су то времена, по његовом казивању, када се наш народ будио с једне стране из летаргије богозаборава, а с друге стране превазилазио у себи богоборство гдје, поред неколико великих имена и отаца наше Цркве једно од најважнијих мјеста заузима управо Митрополит Амфилохије.

„Наш Господ је рекао Идите и проповједајте Јеванђеље и крштавајте све народе у име Оца и Сина и Светога Духа. Дакле није рекао идите и пишите књиге, зато када стојимо пред оволиким хиљадама страница неко се може запитати гдје је ту послушност тој ријечи Божијој и да ли су ове књиге, исписане љубављу и вјером Митрополита Амфилохија, у супротности са том ријечју Христовом. Наравно да није у супротности са ријечју који је Господ упутио својим апостолима, јер поред тога стоји и она ријечи лете оно што је записано то остаје.“

Оно што је квинтесенција свих страница Изабраних дјела Митрополит Амфилохија, по мишљењу владике Порфирија, је управо и у складу са ријечју у Христовим Идите и проповједајте крштавајући све народе у име Оца и Сина и Светога Духа:

„Иако је Митрополит Амфилохије ступио на српску сцену као доктор наука, дакле као научник, та његова прва књига, али и све потоње странице које су исписане, јесу у правом смислу те ријечи наука, али не наука онако како смо често навикли да разумјевамо у сколастичком смислу те ријечи, не наука која је сама себи циљ и која нема везе са животом његовим прије свега, а онда и шире животом Цркве Христове. Ријечи све од прве до последње које се налазе у ових 37 томова имају нераскидиву везу са животом Цркве и нису ништа друго него управо у служби крштавање свих народа у име Оца и Сина и Светога Духа.“

Владика Порфирије је нагласио да ријечи које су записане у овим књигама, није ријеч Митрополита Амфилохија, то су ријечи Господа Исуса Христа Спаситеља нашег и само у том смислу су и ријечи Митрополита Амфилохија:

„То значи да су то ријечи које нису проистекле из интелектуалних промишљања, гимнастика и акробација, него прије свега из његове живе, пламене, огњене, како је рекао владика Јоаникије, вјере. Сигуран сам да ће свако ко отвори било коју страницу ове књиге, чути глас Митрополита Амфилохија, али ће иза његовог гласа још громогласније чути ријеч Божију, ријеч Христову. Зато слободно могу да кажем да су ове књиге Јеванђеље

Христово, или боље рећи продужено Јеванђеље Господа нашег Исуса Христа“, закључио је Високопреосвећени Митрополит загребачко-љубљански др Порфирије.

Проф. др Мило Ломпар је казао да је у осветљавању разнородне и различите личности писца ових изабраних дјела, у дочаравању различитих активности којима је Митрополит испунио свој дуги и плодносни живот, можемо узети у обзир различите чиниоце, али је он као професор књижевности ставио нагласак на чињенице које се у овим дијелима дотичу подручја књижевности.

„Књижевност није неко случајно подручје у духовном искуству Митрополита Амфилохија, она је у извјесном смислу један специфични медијум кроз који се његова мисао пробија достижући различите аспекте његовога лика, па нам његови увиди у књижевно искуство веома често дочаравају унутрашње језгро тог лика, његову богословску филозофску и активну пастирску улогу.“

Високопреосвећени Митрополит Амфилохије је благословећи овај скуп, захвалио учесницима и организаторима, нагласивши да се, слушајући излагања ових умних људи, питао ко је тај о коме се говори, јер све што је речено говори не о ономе о коме се говори, него о онима који је су уградили своју вјеру и своју мисао у њега. Подсјетио је да су на промоцији поменути Свети Владика Николај и отац Јустин, као и да је владика Николај у вријеме кад је он био студент био забрањен.

„Међутим међу књигама у нашој Богословије, гдје сам био и библиотекар, пронашао сам списе владике Николаја, па чак и неке од оних који су штампани у иностранству, које је владика Лаврентије послѣ штапао и тајно уносио у нашу земљу. Тај сусрет са владиком Николајем је нешто што је просто за мене као младог човјека било откровење у тим временима великог притиска на Цркву, на вјеру.“

Такође, подсјетио је Митрополит да је и сусрет са старцем Јустином Ђелијским 1959. година на сахрани госпође Барловец, његове духовне ћерке, на Новом гробљу:

„То виђења оца Јустина, тог огња који је избијао из њега, то је нешто што се мене дотакло тако дубоко. Онда су га свештеници питали бојећи се шта ће рећи, колико ће трајати његова бесједа, јер је био под присмотром, а он каже кад говорим о вјечности заборављам на вријеме. Није дуго говорио, али је тако потресно говорио, са таквим огњем и дубоком вјером, до земље се клањајући пред госпођом Љубицом Барловец.“

Извор: Митрополија црногорско-приморска & [Српска Православна Црква](#)